

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 10.5.2006
KOM(2006) 212 wersja ostateczna

**KOMUNIKAT KOMISJI
DO RADY EUROPEJSKIEJ**

Okres refleksji i plan D

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY EUROPEJSKIEJ

Okres refleksji i plan D

1 Wprowadzenie

W ostatnich latach toczyła się nowa debata na temat przyszłości Europy. Wznieci ją sami Europejczycy, a Unia Europejska starała się odpowiednio ją zogniskować i nadać jej właściwy kierunek. W grudniu 2001 r., rok po podpisaniu Traktatu z Nicei, Rada Europejska przyjęła deklarację w sprawie przyszłości Unii Europejskiej, zobowiązując Unię do tego, by stała się bardziej demokratyczna, przejrzysta i skuteczna.

Owa „deklaracja z Laeken” przygotowała grunt dla Konstytucji dla Europy i doprowadziła do utworzenia Konwentu zrzeszającego przedstawicieli zarówno europejskich środowisk rządowych i parlamentarnych jak i instytucji unijnych. Konwent opracował projekt Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, który stanowił podstawę tekstu przyjętego w październiku 2004 r. i podpisanego w Rzymie przez szefów państw i rządów wszystkich państw członkowskich.

Wiosną ubiegłego roku, kiedy Konstytucję przyjęło już dziesięć państw członkowskich, została ona odrzucona przez obywateli Francji i Holandii. Przyczyny takiego wyniku głosowania są niewątpliwie złożone, jednakże badania opinii publicznej rzuciły nieco światła na powody, którymi kierowali się wyborcy, oraz na ich stosunek do integracji europejskiej¹. Największy wpływ na decyzję o głosowaniu przeciwko Konstytucji w obu państwach miały obawy dotyczące sytuacji gospodarczej i społecznej w ich kraju. Francuscy wyborcy, którzy głosowali na „nie”, tłumaczyli swój wybór, zwracając przede wszystkim uwagę na aspekty społeczno-ekonomiczne: lęk przed negatywnym wpływem na zatrudnienie, aktualną sytuację gospodarczą i rynek pracy, wrażenie, że Konstytucja skierowana jest zbyt w stronę podejścia liberalnego, a za mało w stronę podejścia społecznego. Wydaje się, że w Holandii wiele osób głosowało na „nie” dlatego, że niewłaściwie zrozumiały one rzeczywisty wpływ i znaczenie Konstytucji oraz z powodu lęku przed utratą suwerenności. Nie oznaczało to jednak spadku poparcia dla całej Unii Europejskiej: 88% Francuzów i 82% Holendrów w dalszym ciągu postrzegало Unię pozytywnie.

Po negatywnym wyniku referendum Rada Europejska przyjęła deklarację w sprawie ratyfikacji Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy. Szefowie państw i rządów wzywali w niej do zapoczątkowania okresu refleksji, w którym powinna mieć miejsce szeroka debata w każdym z krajów. W debacie tej powinni wziąć udział obywatele, społeczeństwo obywatelskie, partnerzy społeczni, parlamenty krajowe i partie polityczne. Do udziału w debacie zostały zaproszone instytucje europejskie, w szczególności Komisja Europejska.

Jednocześnie w dalszym ciągu toczył się proces ratyfikacji w kilku państwach członkowskich. Od czerwca 2005 r. Konstytucję przyjęło pięć krajów, a w najbliższych miesiącach oczekuje

¹ Eurobarometr, badanie błyskawiczne 171 oraz 172 – Konstytucja Europejska: popytne badanie opinii publicznej we Francji i Holandii.

się podjęcia ostatecznej decyzji przez parlament Finlandii. W ten sposób już wkrótce może się okazać, że Konstytucję ratyfikowało 16 krajów.

W październiku 2005 r. Komisja przedstawiła „plan D”, w nazwie którego litera D oznacza demokrację, dialog i debatę². Otwierał on nowy etap debaty na temat przyszłości Europy, promując nowe sposoby zaangażowania obywateli do uczestnictwa w niej.

Impulsem do powstania planu D były wyniki referendum we Francji i Holandii, ale plan ten nie jest ani działaniem mającym na celu ocalenie Konstytucji, ani nie jest ograniczony czasowo do okresu refleksji: stanowi on punkt wyjścia dla procesu długookresowej reformy demokracji. Główną ideą polityczną jest uczynienie polityki unijnej własnością obywateli, sprawienie by była ona zrozumiała i adekwatna, a instytucje europejskie – odpowiedzialne i rzetelne wobec tych, którym służą. Jeżeli osiągnięte wyniki mają być widoczne i trwałe, proces ten musi potrwać i będzie wymagał w głównej mierze prawdziwego zaangażowania państw członkowskich, jak również instytucji UE. Ostateczną miarą sukcesu będzie zdolność i gotowość UE do słuchania, analizowania informacji zwrotnych, a następnie przedstawiania wyników polityki.

Należy przypomnieć, że za organizację debat na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym są przede wszystkim odpowiedzialne państwa członkowskie. Zadaniem Komisji w ramach planu D jest pomoc w ustrukturyzowaniu debaty, a w razie potrzeby zapewnianie państwom członkowskim wsparcia finansowego i organizacyjnego. Całościowe zestawienie działań wdrożonych przez Komisję w ramach planu D w okresie od października 2005 r. do kwietnia 2006 r. zawarto w Załączniku.

Poszczególne państwa członkowskie znacznie różniły się pod względem intensywności debaty nad przyszłością Europy. Przynajmniej częściowo jest to sytuacja naturalna, wynikająca z różnych etapów ratyfikacji przez państwa członkowskie – w krajach, które dokonały ratyfikacji Konstytucji, taka debata miała miejsce już wcześniej. Jest więc zrozumiałe, że będą one mniej skłonne wdrażać nowe inicjatywy, a ich obywatele mniej zainteresowani następnymi etapami takich działań.

Okres refleksji umożliwił dokonanie całościowej oceny debat krajowych w czerwcu 2006 r. Niniejszy komunikat stanowi swoiste podsumowanie tych debat, a w szczególności wniosków, które można wyciągnąć z wprowadzenia planu D. Zawiera również szczegóły ze specjalnego badania opinii publicznej przeprowadzonego przez Eurobarometr³ i dotyczącego przyszłości Europy. Wnioskom tym towarzyszy „Plan osiągnięcia wyników dla Europy – z myślą o obywatelach”, będący wkładem Komisji w przebieg szczytu Rady Europejskiej poświęconego przyszłości Europy⁴.

² Wkład Komisji w okres refleksji i plany na przyszłość: Plan D na rzecz demokracji, dialogu i debaty – COM(2005) 494.

³ Badanie Eurobarometru 65.1 dotyczące przyszłości Europy – maj 2006 r.

⁴ COM(2006) 211 z 10.5.2006.

2 Kwestie poruszane w debatach

2.1 Gospodarczy i społeczny rozwój Europy

Badanie opinii publicznej Eurobarometru zawierało pytania, których celem była ocena ogólnego nastroju wśród Europejczyków. Jego wyniki wskazywały, że **Europejczycy są ogólnie szczęśliwi, żyjąc w swoich krajach**, oraz że są w zasadzie zadowoleni z życia rodzinnego i z pracy. Mieli jednak zasadniczo **pesymistyczną wizję przyszłości**, w której dominował niepokój związany z perspektywami gospodarczymi i społecznymi. Podstawową obawą, szczególnie wśród młodych ludzi, było **bezrobocie**.

We wszystkich debatach krajowych i dyskusjach internetowych kluczowym zagadnieniem był wpływ **globalizacji**. Podnoszone kwestie wskazywały na ryzyko dla zatrudnienia i dobrobytu oraz na konieczność zwiększenia konkurencyjności i produktywności w starzejącym się społeczeństwie.

Część mediów, związków zawodowych, środowisk młodzieżowych i kręgów pozarządowych wskazało na związek pomiędzy Unią Europejską a *globalizacją*. Wynikało to z obaw o to, że globalizacja może niekorzystnie wpływać na ochronę społeczną i zwiększyć różnice majątkowe. Badanie Eurobarometru wykazało jednak zrównoważenie pod względem podejścia do globalizacji, chociaż liczba respondentów, którzy postrzegali ją jako szansę dla spółek krajowych (37%) była mniejsza niż tych, którzy uważali, że jest ona zagrożeniem dla zatrudnienia i przedsiębiorstw (47%). W kilku krajach ostro krytykowano brak dynamiki gospodarki europejskiej.

Obawy dotyczące **ochrony społecznej** koncentrowały się wokół reform systemu emerytalnego, ubezpieczeń społecznych lub opieki zdrowotnej. Na liberalizację usług, pomimo jej kluczowego znaczenia w polityce europejskiej, zwracano mniejszą uwagę. Obywatele ogólnie sądzą, że Unia Europejska mogłaby wykorzystać europejski model społeczny do ochrony przed *negatywnymi skutkami ubocznymi globalizacji*, ale nie dostrzegają zbyt wielu działań w tej dziedzinie.

Drażliwą kwestią poruszaną niemal we wszystkich debatach krajowych była **swoboda przepływu pracowników**. W niektórych starych państwach członkowskich nadal istnieją obawy związane z utratą miejsc pracy i obniżaniem płac w wyniku otwarcia rynku pracy na pracowników z nowych państw członkowskich. Jednocześnie obywatele nowych państw członkowskich nadal postrzegają utrzymanie ograniczeń w swobodnym przepływie siły roboczej jako odmowę przyznania podstawowych swobód unijnych.

W nowych państwach członkowskich ważne były jeszcze dwa dodatkowe tematy. Po pierwsze, istotnym celem dla większości obywateli jest przystąpienie do **strefy euro**. Po drugie, źródłem obaw jest **stosowanie układu z Schengen**, postrzegane jako mogące przyczynić się do powstania barier dla krajów sąsiadujących z państwami członkowskimi.

2.2 Unia Europejska i jej rola

Debaty krajowe zwykle potwierdzały wyniki sondaży pokazujące, że **członkostwo** w Unii Europejskiej jest powszechnie postrzegane pozytywnie. Niemniej jednak sondaże opinii publicznej z ostatnich kilku miesięcy wskazują na zmniejszanie się poparcia w większości państw członkowskich, które zaobserwowano w szczególności w Austrii, Finlandii i Wielkiej Brytanii.

W kilku nowych państwach członkowskich obywatele kwestionowali rolę ich kraju w Unii Europejskiej, a także relacje między starymi a nowymi państwami członkowskimi.

Kwestiami często poruszonymi w debatach były **środki finansowe UE** oraz dostępność **środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności**. Były one postrzegane jako szanse, jednak nieco krytycznie wypowiedziano się na temat kłopotliwych procedur. Zmniejszenie ilości środków UE było przedmiotem szczególnego zaniepokojenia w Hiszpanii, gdzie ostatnie rozszerzenie postrzegane jest jako „wiążące się ze stratami”. Jednocześnie obywatele takich krajów jak Szwecja i Wielka Brytania podchodzą krytycznie do obciążeń finansowych, które postrzegają jako niesprawiedliwe.

Pokój w państwach członkowskich i jednolity rynek uznawane są za dwa najbardziej **pozytywne osiągnięcia powstałej Europy**. Sondaże opinii wskazują również na korzystną ocenę starań Unii o tworzenie współpracy w dziedzinie badań i innowacji oraz działań na rzecz równego traktowania kobiet i mężczyzn. Ponadto w kilku debatach podkreślano zagadnienia związane z bezpieczeństwem, takie jak bezpieczeństwo środowiska, bezpieczeństwo żywności, bezpieczeństwo transportu i prawa pasażerów czy dostawy energii, przy czym **w większości pozytywnie postrzegano działania Unii**, szczególnie w niektórych państwach członkowskich. Od czasu do czasu tematem debat była potrzeba wspólnej polityki w dziedzinie imigracji i azylu, reforma podatkowa, edukacja, tożsamość europejska i różnorodność kulturowa, a także prawa konsumenta i przyszłość sektora rolnictwa.

Obywatele są **bardziej krytycznie** nastawieni do tych aspektów, które oznaczają dla nich **nadmiar przepisów**, zbyt szczegółowe prawo i biurokrację. Nadal silny jest obraz dalekiej UE, która ingeruje bez potrzeby. W wielu krajach komentarze krytyczne dotyczyły zarówno **deficytu demokracji**, jak i braku przejrzystości w instytucjach europejskich. Wielokrotnie nawoływano do większego zaangażowania obywateli w proces podejmowania decyzji.

Ponadto w kilku krajach istnieje opinia, że Komisja **nie traktuje jednakowo wszystkich państw członkowskich**. Głosy takie są najsilniejsze w krajach małych, gdzie istnieje poczucie, że zasady dotyczące nadmiernego deficytu lub decyzje w sprawie konkurencyjności nie są stosowane sprawiedliwie. Tak samo postrzega się stosowanie prawa wspólnotowego.

Badania opinii ujawniły bardzo **niski poziom zrozumienia i wiedzy na temat działań Unii Europejskiej**, unijnych instytucji i ich roli. Niemniej jednak istnieje zapotrzebowanie w tej dziedzinie, a w ostatnich miesiącach reprezentacje Komisji w państwach członkowskich zanotowały wzrost liczby składanych przez studentów wniosków o informacje na temat instytucji europejskich oraz studiów i programów wymiany w innych państwach członkowskich.

Kwestia języka nie odgrywała znacznej roli w debatach krajowych, ale pojawiła się wyraźnie jako kluczowy punkt forum „Debate Europe”, którego uczestnicy stają bezpośrednio przed wyzwaniem porozumiewania się z obywatelami z różnych środowisk kulturowych. W dyskusji tej większość uczestników proponowała wprowadzenie drugiego języka dla wszystkich obywateli UE.

Debaty pokazały, że niektóre kwestie mają duże znaczenie w pewnych państwach członkowskich, a w innych nie wywołują większego zainteresowania: Austriacy dyskutowali o dostępie studentów zagranicznych do austriackich uczelni wyższych oraz o transzycie przez Alpy, podczas gdy w wielu niemieckich debatach na szczeblu regionalnym poruszano zagadnienie pomocniczości. W Danii obywatele dyskutują na temat możliwości

zniesienia duńskich odstępstw od wspólnej polityki. W centrum zagadnień poruszanych podczas debat znalazła się również wywołująca różne opinie reakcja UE w sprawie karykatur Mahometa. Wreszcie szczególnie znacząca dla Cypru była kwestia ustosunkowania się do kandydatury Turcji.

2.3 Granice Europy i jej rola w świecie

Podczas debat jednym z najczęściej dyskutowanych tematów było rozszerzenie. Przeciętnie 55% Europejczyków uważa rozszerzenie UE za wydarzenie pozytywne. Jednak 63% obawia się, że kolejne rozszerzenie wywołałoby trudności na krajowym rynku pracy. W 15 starych krajach UE osoby wyrażające wątpliwości uważały nieraz, że poprzednie procesy rozszerzenia zaszły za daleko i były zbyt szybkie, a także kwestionowały ogólną potrzebę dalszego rozszerzenia, w szczególności zaś przystąpienie Turcji. Wydaje się, że obywatele ci obawiają się utraty tożsamości europejskiej przy niejasnych granicach i większych różnicach kulturowych.

Charakter debat był różny w poszczególnych krajach, w niektórych przypadkach wskazując na dużą niechęć do dalszego rozszerzenia, a w innych na nastawienie nieco bardziej pozytywne (Słowenia, Wielka Brytania). Na opinie obywateli w tej kwestii wpływają zwykle perspektywy historyczne i geograficzne. Niektóre kraje bardziej niż Turcji przychylnie są Chorwacji i obszarowi Bałkanów Zachodnich.

Dość powszechnym uznaniem cieszą się starania w krzewieniu pokoju i demokracji na świecie, a w niektórych krajach obywatele podkreślali potrzebę silnej Europy, prowadzącej **wspólne inicjatywy w zakresie polityki zagranicznej**, oraz dalszego rozwoju polityki obrony i bezpieczeństwa. Obywatele Finlandii i Łotwy w szczególności podkreślali potrzebę bliższej współpracy między Unią Europejską a Rosją. Od czasu do czasu podnoszono kwestie poprawy zdolności zarządzania kryzysowego w UE oraz intensyfikacji stosunków transatlantyckich.

2.4 Sposób działania Unii: „Konkretne czyny, mniej słów”

Istnieje mocne poczucie, że działanie Unii Europejskiej jest niezbędne i wiąże się z nią **duże oczekiwania**. Ogromna większość obywateli akceptuje ideę Europy jako projektu politycznego służącego szerzeniu pokoju i solidarności oraz jako miejsca, w którym wspólnie ceni się pokój i sprawiedliwość. Ich zdaniem Unia Europejska ma właściwą pozycję do obrony modelu Europy w świecie, zwalczania terroryzmu i podejmowania innych wyzwań związanych z bezpieczeństwem.

Środowisko, bezpieczeństwo żywności czy energia to kwestie, które wywołują niepokój obywateli i w odniesieniu do których dostrzegają oni pozytywne aspekty integracji wspólnotowej. Europejska opinia publiczna uważa, że UE powinna kontynuować działania w dziedzinach, w których odnotowała znaczące osiągnięcia, oraz zwiększać swoje zdolności w tym zakresie. Odnosi się to szczególnie do propagowania demokracji i pokoju na świecie, współpracy w dziedzinie badań i innowacji oraz ochrony środowiska.

Istnieje również pogląd, że sposób działania Unii można przełożyć na sposób prowadzenia polityki. Obywatele patrzą bardziej krytycznie na sposób działania Unii Europejskiej niż na prowadzoną politykę i pragną być bardziej zaangażowani w podejmowanie decyzji we Wspólnocie. Pojawiło się życzenie, aby działanie UE znalazło przełożenie na widoczne wyniki w dziedzinach, w których stwierdza się rzeczywistą wartość dodaną.

Podczas debat obywatele zwykle uważali **kwestie instytucjonalne** za abstrakcyjne i złożone, a wykazywali większe zainteresowanie konkretnymi dziedzinami polityki związanymi ze swoim codziennym życiem, np. zatrudnieniem, środowiskiem czy energetyką. Problem Konstytucji i rola instytucji europejskich były jednak ważnymi punktami na forum „Debate Europe”, wywołując szereg uwag, zarówno pozytywnych, jak i krytycznych. Ponadto europejska opinia publiczna, w temacie potencjalnej zmiany korzystnej dla przyszłości Europy, poparła (25%) pogląd, że byłaby nią konstytucja, od której za ważniejsze uznano uzyskanie porównywalnych standardów życia i wprowadzenie euro we wszystkich państwach członkowskich.

3 Wnioski

Zaangażowanie Komisji w rozwój demokracji, dialogu i debaty nie ustanie wraz z końcem okresu refleksji. Komisja nadal będzie realizować 13 działań ustalonych w planie D w październiku 2005 r. i jest otwarta na wprowadzanie nowych działań, tam gdzie i wtedy gdy okaże się to właściwe. Działając w ten sposób, Komisja będzie opierać się na dalszej bliskiej współpracy z instytucjami UE i państwami członkowskimi, a także korzystać ze wsparcia i zaangażowania niektórych spośród nich.

Z dotychczasowego okresu refleksji udało się wyciągnąć kilka cennych wniosków. Pozytywnym elementem, który warto podkreślić, jest prawdziwe zainteresowanie debatą nad kierunkiem działań Europy, o którym świadczą liczne bardzo konstruktywne i dalekowzroczne inicjatywy podejmowane przez niektóre państwa członkowskie, debaty i fora, aktywne programy o szerokim zasięgu obejmujące parlamenty krajowe, szczeble regionalne i lokalne. Gdyby państwa członkowskie wprowadzały więcej takich inicjatyw, UE mogłaby na tym wyraźnie skorzystać.

Działania instytucji UE, takie jak forum międzyparlamentarne organizowane w dniach 8 i 9 maja przez Parlament Europejski i Parlament Austrii, a także szereg godnych docenienia inicjatyw komisji Parlamentu Europejskiego, wyraźnie wytyczyły drogę do niezbędnej szerokiej debaty i zaangażowania na szczeblu parlamentarnym, tworząc w ten sposób jeszcze mocniejsze powiązania między projektem europejskim a ludźmi i wybranymi przez nich przedstawicielami.

W podobny sposób swoje struktury utworzył Komitet Regionów i Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny w celu zapewnienia nie tylko zaangażowania regionów i partnerów społecznych, ale również tego, aby ich głosy były słyszane, a opinie brane pod uwagę przy formułowaniu polityki unijnej.

Jednak warto podkreślić, że inicjatywy te powinno się jeszcze postrzegać przez pryzmat stałej funkcji rozwoju spraw europejskich, których dalszym etapem będzie zapewnienie odpowiednich struktur – na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym – w celu umożliwienia ciągłego uzyskiwania opinii obywateli. Szczególnie istotne jest mobilizowanie młodych ludzi, gdyż są oni wyraźnie zdecydowani odgrywać ważniejszą rolę w rozwoju Unii Europejskiej, a tym samym stawać się aktywniejszymi obywatelami europejskimi.⁵

⁵ „Teraz Młodzież!” Obawy i nadzieje młodych Europejczyków na temat przyszłości Unii Europejskiej, analiza Eurobarometru, badanie standardowe 63, publikacja w grudniu 2005 r.

Okres refleksji pokazał, że obywatele mają dość niewielki poziom zainteresowania i wiedzy na temat instytucji UE. Jednocześnie mają oni wysokie oczekiwania co do realizacji i treści polityki. Nakłada to na instytucje UE wymóg większego zaangażowania obywateli w proces kształtowania polityki na wszystkich szczeblach.

Komisja będzie odgrywała w tym szczególną rolę, zapewniając – przy znaczącym udziale państw członkowskich i instytucji UE – należyte potraktowanie procesu zbierania opinii i przeprowadzenie konkretnych działań po wysłuchaniu tych opinii. Komisja zastanowi się, w jaki sposób, w procesie kształtowania polityki, odpowiedzieć na opinie i propozycje przedstawione przez obywateli.

Komisja jest gotowa zapewnić Radzie dalsze dane, analizy i zestawienia działań prowadzonych w tym względzie.

ZAŁĄCZNIK

Plan D – całościowe zestawienie działań wdrożonych przez Komisję październik 2005 – kwiecień 2006

Komisja zorganizowała nie tylko setki wizyt w państwach członkowskich, z których ponad 100 przewodniczący i członkowie Komisji złożyli w parlamentach krajowych, ale także szereg wizyt szczególnych o dużym znaczeniu, będących częścią przedsięwziętego w ramach planu D programu mającego na celu zainicjowanie prawdziwej debaty wśród obywateli europejskich. Niektóre z tych działań opisano poniżej.

1. Przykładowe działania wdrożone od października 2005 r.

Stymulowanie szerszej debaty publicznej

- Wizyty komisarzy w państwach członkowskich: Obok pozostałych wizyt komisarzy miało miejsce pięć specjalnie zaplanowanych wizyt w ramach planu D z udziałem przewodniczącego Barroso, wiceprzewodniczącej Wallström, wiceprzewodniczącego Barrot oraz komisarzy Špidli, Ferrero-Waldnera, Figela i Potočnika. Na wizyty te składał się unikatowy szereg spotkań, w których uczestniczyli przedstawiciele rządów, samorządów lokalnych, parlamentów krajowych, mediów, organizacji przedstawicielskich i ogółu społeczeństwa i których celem było umożliwienie wymiany poglądów z osobami reprezentującymi społeczeństwo w jak najszerszym przekroju.

Następne wizyty przewidziano w Danii w dniach 18-19 maja oraz w Łotwie i na Litwie w czerwcu, dzięki czemu przed rozpoczęciem szczytu Rady Europejskiej przeprowadzonych zostanie łącznie *osiem wizyt w ramach planu D*.

- Dostępność komisarzy dla parlamentów krajowych: W 2005 r. miało miejsce ponad 100 kontaktów lub wizyt komisarzy w parlamentach krajowych. Do kwietnia 2006 r. w ramach planu D komisarze odbyli ponad 40 dodatkowych wizyt w izbach parlamentów krajowych, w niemal wszystkich państwach członkowskich. Podczas kilku wizyt parlamenty krajowe miały po raz pierwszy możliwość przyjmować przewodniczącego Komisji lub komisarzy podczas sesji plenarnej.

- Otwarcie reprezentacji dla opinii publicznej i ośrodki „Europe Direct”: Wszystkie reprezentacje Komisji w państwach członkowskich organizują miesięczne lub tygodniowe „dni otwarte”, podczas których odbywają się konferencje, spotkania z prasą i prezentacje tematyczne.

Promowanie uczestnictwa obywateli w procesie demokratycznym

- Promowanie bardziej skutecznych konsultacji: Biała księga w sprawie europejskiej polityki komunikacyjnej, przyjęta przez Komisję dnia 1 lutego 2006 r.⁶, ma doprowadzić do powstania bardziej konkretnego planu działań po zakończeniu sześciomiesięcznego okresu konsultacji, w którym do wyrażania własnych opinii zaprasza się obywateli i wszystkie

⁶ COM(2006) 35.

zainteresowane podmioty z Europy (do początku maja 2006 r. zarejestrowano ponad 500 uwag).⁷

- Wsparcie dla europejskich projektów obywatelskich: W dniu 17 marca 2006 r. Komisja zainicjowała program o budżecie 2 mln EUR, ogłaszając zaproszenie do składania wniosków o wsparcie finansowe dla projektów, w ramach których organizowane są wydarzenia skupiające obywateli z różnych krajów⁸ (tzn. jeżeli zaangażowanych jest co najmniej 4-5 państw członkowskich na projekt). Obecnie przeprowadzana jest selekcja projektów. Celem tego zaproszenia do składania wniosków jest zachęcanie do inicjatyw europejskich promujących udział opinii publicznej w debatach na tematy dotyczące UE, opisane w planie D.

- Większe otwarcie: Komisja z zadowoleniem przyjęła wnioski Rady z dnia 21 grudnia 2005 r., zgodnie z którymi Rada zobowiązuje się zwiększyć liczbę posiedzeń publicznych, zwiększając tym samym otwartość i przejrzystość. Ponadto Rada utworzyła publiczny rejestr grup ekspertów⁹ pomagających Komisji w opracowaniu wniosków legislacyjnych i inicjatyw politycznych, który jest dostępny on-line od listopada 2005 r. Ponadto, jako część rozpoczętej w listopadzie 2005 r. Europejskiej inicjatywy na rzecz przejrzystości, dnia 3 maja 2006 r. Komisja przyjęła zieloną księgę celem rozpoczęcia debaty w sprawie lobbingu oraz wprowadzenia prawnych zobowiązań dla państw członkowskich w zakresie publikacji informacji o podmiotach korzystających ze środków przyznanych na zasadzie zarządzania dzielonego, a także w sprawie praktyk konsultacyjnych Komisji.

Narzędzia służące do tworzenia dialogu dotyczącego polityki europejskiej

- Szczegółowe badanie Eurobarometru na temat przyszłości Europy: Badanie ilościowe i jakościowe przeprowadzono we wszystkich 25 państwach członkowskich w okresie luty-marzec 2006 r.

- Internet: W dniu 27 marca 2006 r. Komisja otworzyła internetowe forum dyskusyjne „Debate Europe” w 20 językach¹⁰. Dnia 4 maja 2006 r. liczba wpisów zamieszczonych przez obywateli wynosiła 5 354.

- Określone grupy dyskusyjne: „Dzień Wiosny w Europie 2006”, po raz pierwszy zorganizowany w styczniu 2002 r. (w tym roku przypada 5. rocznica programu), jest inicjatywą stworzoną i organizowaną – przy aktywnym współudziale komisarzy – w celu stymulowania wśród młodych osób zainteresowania i debaty na temat Europy. 4 maja 2006 r. w Dniu Wiosny uczestniczyły 7 354 szkoły.

Partnerstwo z organami i instytucjami europejskimi

Bezproblemowa współpraca i efekt synergii stanowiły główny temat spotkania Międzyinstytucjonalnej Grupy Informacyjnej, które odbyło się w dniu 17 stycznia 2006 r. Spotkanie to pozwoliło przełożyć partnerstwo na praktyczne i konkretne działania. W rezultacie członkowie i współpracownicy instytucji i organów unijnych uczestniczyli np. w wizytach w państwach członkowskich oraz w debacie internetowej na forum „Debate

⁷ http://www.europa.eu.int/comm/communication_white_paper/charter_code/index_pl.htm

⁸ http://europa.eu.int/comm/dgs/communication/grants/index_en.htm

⁹ http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/regexp/

¹⁰ <http://europa.eu.int/debateeurope/>

Europe”, brali także udział w działaniach prowadzonych w ramach inicjatywy Dnia Wiosny i promowali je w szkołach. Wiele wydarzeń przewidzianych w państwach członkowskich w dniu 9 maja było wspólnie organizowanych przez reprezentacje Komisji i biura Parlamentu Europejskiego, natomiast Parlament Europejski i Parlament Austrii zorganizowały w Brukseli międzyparlamentarne forum parlamentów krajowych. Ponadto ważnymi partnerami we wdrożeniu planu D były Komitet Regionów i Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, które w pełni wykorzystały swoje zdolności do tworzenia powiązań na poziomie lokalnym/regionalnym i relacji z podmiotami społecznymi.

Wzmocnienie stosunków z parlamentami krajowymi

We współpracy z Parlamentem Europejskim i parlamentami krajowymi będą prowadzone dalsze działania, np. związane z badaniem sposobów właściwego informowania na temat rocznej strategii politycznej, a także rocznego programu prac i działań legislacyjnych. Komisja jest otwarta na wkład parlamentów krajowych na etapie przedlegislacyjnym, zgodnie z postanowieniami obowiązujących Traktatów.

2. Ocena

- Plan D nie jest działaniem mającym na celu ocalenie Konstytucji

Celem Planu D jest „zachęcenie do szerokiej dyskusji między instytucjami UE a obywatelami”. Ma on stworzyć metodę zaangażowania obywateli w proces podejmowania decyzji w Europie. Treść debat przeprowadzonych w ramach planu D może pomóc wyłonić idee dotyczące podstaw polityki, jak również nowe instrumenty i narzędzia, z których część może być związana ze skutecznym i rzetelnym podejmowaniem decyzji.

- Niezbędny udział państw członkowskich

Komisja postrzega siebie głównie w roli podmiotu ułatwiającego. Należy zaznaczyć, że sześć miesięcy po przyjęciu planu D zaangażowanie państw członkowskich w rozpoczęcie debaty krajowej w dalszym ciągu nie jest równe.

- Działanie długookresowe

Działania objęte planem D rozpoczęły się w pierwszej połowie 2006 r., dlatego jest jeszcze zbyt wcześnie, aby wyciągać z nich konkretne wnioski. Plan D jest częścią działania długookresowego, w którym wykorzystuje się nowe metody komunikacji z obywatelami. Budowanie konstruktywnego dialogu nie jest procesem, który można zrealizować z dnia na dzień. Ponadto dialog taki nie może być prowadzony wyłącznie z inicjatywy instytucji UE i/lub z Brukseli. Wymaga on działań lokalnych oraz aktywnego poparcia i zaangażowania państw członkowskich.

- Wielojęzyczność

Realizowane przez Komisję działania w ramach planu D są prowadzone we wszystkich językach urzędowych UE (internetowe forum dyskusyjne, Dzień Wiosny w Europie), natomiast inicjatywy wdrażane przez reprezentacje Komisji w państwach członkowskich na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym przeprowadzane są w języku danego kraju. W tym kontekście należy podkreślić, że wielojęzyczność jest kluczowym narzędziem rozszerzania prawdziwego dialogu z obywatelami. Z tego względu Komisja i współpracujące

z nią instytucje dążą do tego, aby zamieszczać na stronach internetowych informacje skierowane do ogółu społeczeństwa w tak wielu językach, jak to tylko możliwe.